

Hoe kijkt de deelnemer naar het pensioenfonds van de toekomst?

Ronde tafel dossier



Hoe kijkt de deelnemer naar het pensioenfonds van de toekomst?

Ronde tafel dossier

Verzekerd zijn van een inkomen op je oude dag. Dat is wat mensen in de basis verwachten van hun pensioenfonds. Mensen willen erop kunnen vertrouwen dat hun pensioenfonds het geld dat ze al die jaren via hun werkgever hebben afgedragen goed investeert, zodat er als de tijd rijp is er een mooi pensioen voor hen klaar ligt. In een veranderende wereld waarin leefbaarheid onder druk staat door klimaatverandering, bevolkingsgroei en geopolitieke spanningen verwachten velen ook van het pensioenfonds van de toekomst dat deze een bijdrage levert aan de leefbaarheid van de wereld. Het lijkt simpel, maar de meningen verschillen over de uitvoering: want in welke mate zijn mensen bereid hun toekomstige inkomen op te geven in ruil voor maatschappelijk rendement? En waar ligt in een individualiserend Nederland de balans tussen ruimte voor individuele keuze en behoud van collectiviteit in een toekomstbestendig pensioen?

“Ik wil zekerheid, maar ik wil ook zelf keuzes kunnen maken.”

Pensioen is voor veel Nederlanders onder het huidige pensioenstelsel vanzelfsprekend geworden. Veel mensen gaan er vanuit dat er een goed pensioen klaar ligt zodra zij de pensioenleeftijd hebben bereikt. Maar in de toekomst gaat er een hoop veranderen, blijft die zekerheid wel?

Met de veranderingen die er in ons pensioenstelsel in het verschiet liggen bestaat er een kans dat dit ten koste zal gaan van het pensioen inkomen. Onder het nieuwe stelsel is er namelijk geen beloofd pensioen, maar stijgt en daalt de pensioenhoogte mee met de economische ontwikkelingen. Veel deelnemers ervaren hierdoor dat ze een stuk zekerheid over hun inkomen zullen verliezen. Uit onderzoek blijkt zelfs dat veel mensen inschatten dat de ‘onzekerheid van een pensioen’ een van de meest verwachte verslechtingen in de komende 100 jaar is.

Als men vooruit kijkt naar de organisatie van pensioen in de komende 100 jaar geeft maar liefst 40% van de deelnemers aan dat ‘zekerheid dat er voor mij later ook pensioen is’ de belangrijkste doelstelling is. Op de tweede en derde plek wensen mensen van de organisatie van pensioen in de toekomst dat pensioenen meegroeien met de economie, en dat pensioenen jaarlijks verhoogd kunnen worden.

De verbindende factor tussen verandering en zekerheid van een goed pensioen is het in stand houden van collectiviteit. Zekerheid van inkomen straks zit in het feit dat je geen keuze hebt om wel of geen pensioenpremie af te dragen. Zekerheid zit in het feit dat het gewoon

is dat de samenleving er als collectief voor zorgt dat er voor iedereen een pensioen ligt. Én zekerheid zit in het feit dat we solidair zijn met elkaar, zodat jong, oud, rijk, arm, ziek en gezond elkaar van een inkomen verzekeren.

“Wat weegt voor jou het zwaarst voor de toekomst van NL?”

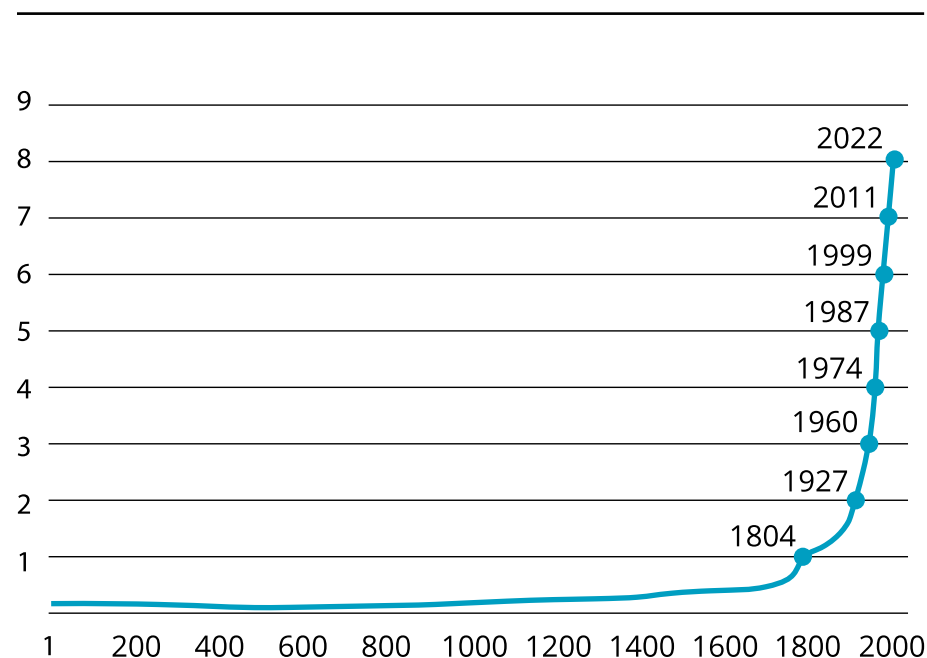
Deze collectiviteit komt echter steeds meer onder druk te staan: het druist in tegen de trend van individualisering. Nederland is uniek in de wereld als land van vrijheid en autonomie (Bron: Onderzoek in opdracht van ABP en APG uitgevoerd door Glocalities). Dit zien we ook terug in de kijk van Nederland op pensioen. Zo geeft 21% van de Nederlanders aan dat ‘zelf kiezen hoe mijn pensioen eruit ziet’ een van de belangrijkste doelstellingen is als men vooruit kijkt naar de organisatie van pensioen in de toekomst. De vraag is, in welke mate moet het pensioenfonds van de toekomst ruimte gaan geven voor individuele keuze? Wie waakt er over het belang van de meer kwetsbaren?

“Ik wil leefbaarheid, maar ik wil wel zeker weten dat er straks een goed pensioen voor mij klaar ligt.”

Een van de allergrootste thema’s van deze tijd is de leefbaarheid van onze planeet. Eind dit jaar (2022) wonen er circa 8 miljard mensen op aarde.

Wereldbevolking in 2022 al naar 8 miljard

Toename wereldbevolking (x miljarden mensen)



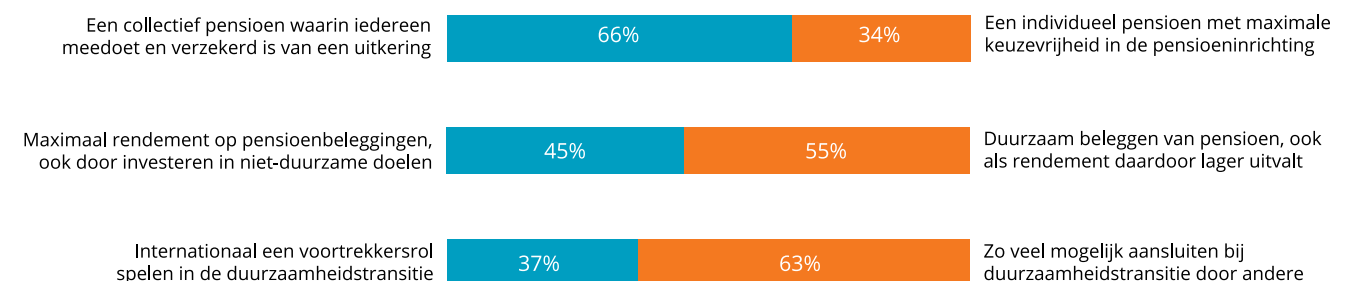
Klimaatverandering is de grootste maatschappelijke zorg onder de Nederlandse samenleving, blijkt uit waardenonderzoek van Glocalities. Het is evident essentieel dat we met zijn allen de leefbaarheid van onze wereld moeten waarborgen. Maar hoe doen we dit? Welke rol moeten en kunnen pensioenfonds hierin spelen?

Nederland heeft met een pensioenpot ter waarde van ruim €1700 miljard de potentie een enorme bijdrage te kunnen leveren aan het waarborgen van leefbaarheid op de planeet via het duurzaam investeren van pensioengeld. De meningen verschillen echter in welke mate pensioenfonds verantwoordelijkheid dragen voor het duurzaam investeren van dit geld.

Veel deelnemers willen niet dat het financieel rendement achterblijft of misschien zelfs wat omlaag gaat. Immers, dan komen rendement en zekerheid van een pensioen in gevaar. Vooral bij de oudere generatie zien we weerstand: sommige ouderen vinden het niet eerlijk dat ze hun leven lang hard hebben gewerkt voor een volledig pensioen, dat vervolgens deels wordt afgenomen omdat duurzaam investeren nu van belang is. Onderzoek wijst uit dat 55% van de Nederlanders wel wil dat hun pensioenfonds kiest voor duurzaam beleggen, ondanks dat daar een lager rendement tegenover kan staan. Vooral bij hoogopgeleiden en mensen onder de 40 vinden dat Nederland op internationaal niveau een voortrekkersrol zou moeten spelen in de duurzaamheidstransitie.

Jong en oud, en laag- en hoogopgeleide mensen hebben dus een hele andere blik op hoe duurzaam pensioen zou moeten zijn. Toch moet er in de formatie van het pensioenstelsel van de toekomst een balans gevonden worden. Een ‘goed’ pensioen gaat over de hoogte van het toekomstig inkomen, maar ook over hoe verantwoordt het geld is belegd. Hoe moeten financieel- en maatschappelijk rendement zich tot elkaar verhouden in het pensioenstelsel van de toekomst?

Wat weegt voor jou het zwaarst voor de toekomst van NL?

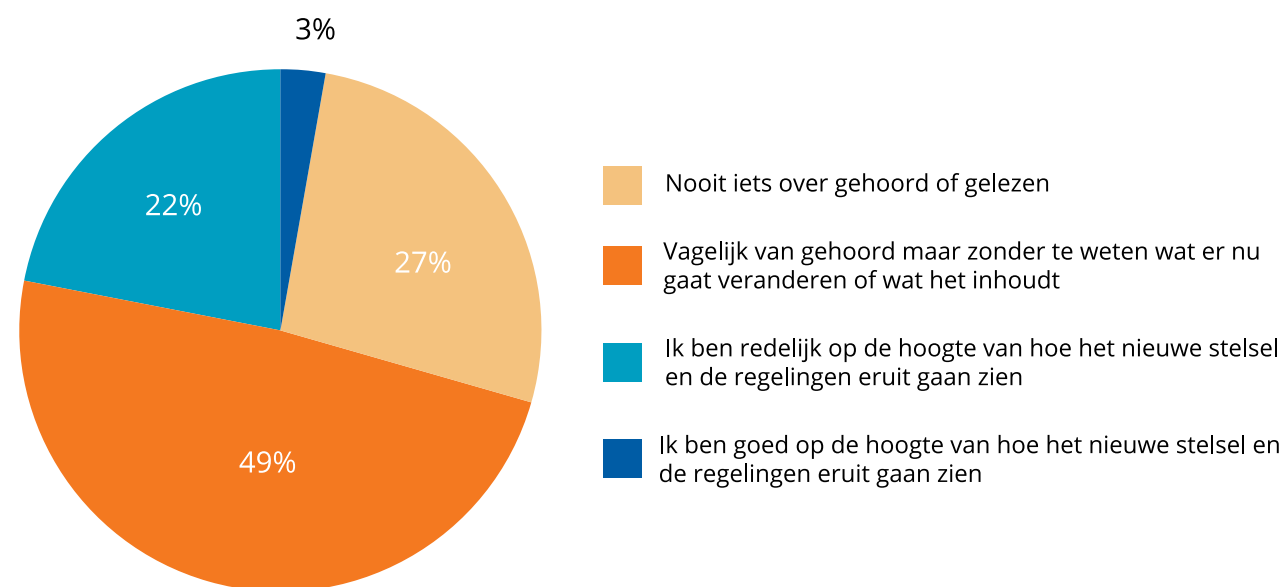


“Ik wil mijn pensioenfonds vertrouwen, maar ik wil zelf ook zicht hebben op mijn pensioenzaken.”

Pensioen is voor veel mensen een complex onderwerp dat ver van het dagelijks leven afstaat. Dit betekent dat mensen vertrouwen (willen en moeten?) hebben in dat het pensioenfonds de zaken goed heeft geregeld. Op het moment dat het stelsel verandert gebeurt er iets met dit vertrouwen. De verandering van het pensioenstelsel speelt zich ook af in een landschap van afnemend vertrouwen in instituties: op de vraag over welke ontwikkelingen men in Nederland het meest pessimistisch is, antwoordden Nederlanders : ‘vertrouwen in de overheid’, ‘vertrouwen in elkaar’, ‘zekerheid van een pensioen’ en ‘gemeenschappelijke normen en waarden’.

Pensioenfondsen hebben een belangrijke taak om deze onzekerheid weg te nemen. Houvast bieden door het eerlijk en transparant informeren over de veranderingen die in het verschiet liggen, en wat voor impact deze op individueel niveau gaan hebben.

In hoeverre heb je erover gehoord dat Nederland overgaat op een nieuw pensioenstelsel?



Op dit moment is er nog grote onbekendheid over het nieuwe pensioenstelsel. Zo heeft driekwart van de Nederlanders nog nooit of slechts vagelijk iets gehoord over het nieuwe pensioenstelsel. Op weg naar het vernieuwde pensioenstelsel is het voor deelnemers nog belangrijker dan voorheen om grip en houvast te krijgen op hun eigen financiële toekomst. De complexiteit van het huidige pensioenstelsel is één van de redenen voor hervorming. Nu is het zaak deelnemers en werkgevers via heldere communicatie over het nieuwe stelsel te informeren op het moment en op de manier die bij ze past.

Bronnen

- APG, Pensioenfondsen hebben grote verantwoordelijkheid voor het Nederland van nu en later, 2021
- APG, Visie op Dienstverlening: Pensioen in een snel veranderende wereld
- Bijlage bij Kamerbrief uitwerking pensioenakkoord, Franck Vandanbroucke, Universiteit van Amsterdam, Collectiviteit, solidariteit en zekerheid in het pensioenakkoord, 2020
- Onderzoek in opdracht van ABP en APG ‘Pensioenuitdagingen voor een bloeiende samenleving in 2122’, Glocalities, september 2022
- NOS, Volgende stap op weg naar nieuw pensioenstelsel, kan vanaf 2023 ingaan, 30 maart 2022
- NOS, VN: dit jaar 8 miljard mensen op aarde, maar groei vlakt af, 11 juli 2022
- Sociaal en Cultureel Planbureau, Pensioenen: solidariteit en keuzevrijheid, opvattingen van werkenden over aanvullende pensioenen, 2015

De doelstelling van deze ronde tafel is om samen de verdieping te zoeken over het pensioenfonds van de toekomst. Welke verschillen zien we tussen generaties in relatie tot pensioen/inkomen? Zijn mensen bereid hun toekomstige inkomen op te geven in ruil voor maatschappelijk rendement? En waar ligt in individualiserend Nederland de balans tussen ruimte voor individuele keuze en behoud van collectiviteit in een toekomstbestendig pensioen? Wat verwachten jongeren en ouderen van hun fonds in een tijd waar inkomenszekerheid, leefbaarheid en vertrouwen onder druk staan? En hoe solidair zijn generaties eigenlijk? De inzichten van deze verdiepingssessie geven sturing aan de visievorming van ABP.

